

昂大伯骗人

作者：敏都温

——缅甸驻华使馆供稿

一群孩子一边跑一边放声大唱：“东边的学生讨饭吃，雷勃的学生有饭吃，煤炭黑漆漆，我们学生勇敢无敌，嘿！来吧！貌尤瓦”^①。这些孩子是雷勃寺院的学生。^②他们身后一丘田远处，斜穿着笼基，松松垮垮地套着衬衫的貌漆耷拉着脑袋，一边走一边念叨：“诶温梅牡丹，诶甘德玛央”^③。大概熬一罐药的功夫过去了，貌漆抬头一看，看到了学生们正围在雕刻师傅吴昂恰的棚子里。貌漆想看个究竟，于是就挤了进去。

吴昂恰在用象牙雕一尊公主像。由于刚刚开始雕，只是显出了雏形，但是雕像洁白柔美，非常可爱。过了一会儿，貌推、貌奎、波萨、波腊等孩子都走了，只有貌漆还跪在地上，身子靠着竹塌，呆呆地看着。

貌漆眨着眼睛问到：“大伯，这个公主像是给谁雕的？”吴昂恰把手里的木槌和凿子轻轻放下，一边在放凿子的桶里摸香

^① 孩子们编的顺口溜。

^② 该故事写于 20 世纪 30 年代，当时的缅甸处于英国殖民统治之下，世俗教育刚刚在部分城市兴起，大部分农村地区的教育仍然为寺院教育，寺院既是宗教场所，也是教育机构，农村的男孩都在寺院接受教育。

^③ 孩子口里念的佛经

烟，一边漫不经心地说：“孩子，你想要的话，拿 1 缅币来大伯就给你，知道吗？”貌漆一边皱着眉头一边挠头，接着问到：“大伯，1 缅币是多少分？”吴昂怡放下烟，举起两只手，亲切又耐心的解释到：“6 个 10 分，再加上 4 分，64 分就是 1 缅币，听到了吗？孩子”，^④“如果我给您 64 分，您就真的把这个雕像给我吗？不许骗人哟！昂大伯！”貌漆一边说，一边用手指绕着发髻下方的头发玩着，高高兴兴地回家去了。

妈妈每天给貌漆 1 分零花钱，让他中午买点心吃的。貌漆舍不得用，在衣服下摆贴边处撕开一个口子，把这些硬币塞进去攒起来。已经攒了 6 分了。饿了只能用午餐时吴柯玛和尚给的一个香蕉来安抚他那饥肠辘辘的巴掌大的肚子。

象牙雕像一天比一天漂亮了，即使在睡梦中，那双唇微启、面带微笑的美丽雕像都在貌漆眼中挥之不去。越看越觉得它美，越想要。此时貌漆感到一天 1 分地攒钱太慢了！因为太想要钱了，心里甚至希望守戒日^⑤也能上学。他开始在心里盘算用什么方法弄点钱。

那时候是世界大战期间，石笔非常稀缺。貌漆就把他大哥哥迪^⑥的破黑板从榕树下的水罐下取出来，每天晚上在冒着黑烟的油灯下，用尖尖的伞骨来磨石笔。石笔卖了 6 分钱。比貌漆大的坡德欺负貌漆，赖着 1 分钱不还，貌漆每次想起这事都伤心不已。

^④ 1 缅甸币等于 100 分，此处吴昂怡告诉貌漆 1 缅甸币等于 64 分，其实是在跟他开玩笑。

^⑤ 守戒日：缅甸的佛教守戒日。缅历 4、5、6 月（公历 7、8、9 月）这三个月为佛教的夏安居期，这期间每隔 8 天为一个守戒日，也就是缅历初 8，15，22 和月底最后一天为守戒日。守戒日为学校的假日。

^⑥ 哥迪是人名。缅甸没有姓氏，但是要在名字前加入特定的称呼词，来区分男、女、老、少以及长、幼、尊、卑。“哥”和“貌”为男性青少年名字前的称呼词，“吴”为成年男性名字前的称呼词。

当攒到 12 分的时候，衣角贴边已经装不下了，于是貌漆在一节竹筒的一头开了个口子，把印有鲸鱼头、乔治英王头像和纳颇琼^⑦头像的整整 12 枚铜板放进去攒起来。貌漆有两个印有孔雀像的硬币，他的朋友貌推在新年的时候从妞姨妈那里得到一些零花钱，貌推想用两个铜板换貌漆的一个孔雀币，貌漆没舍得换。现在，貌漆把藏席子底下、用石灰做了标记的孔雀币拿出来，放进了存钱罐里。同时还把铜板的数量用尖刺刻在竹节上：“做豆饭那天 1 分，图大伯丢了牛的那天 1 分”。就这样，貌漆每天掰着手指头算他的钱。他一会儿又想把存钱罐藏在檐沟里，一会儿又想藏在船甲板上，藏的地方换来换去也挺累的。他一边攒钱一边还忙着给雕像布置一个漂亮的棕榈叶筐。

每当看到商贩杜卡奴框里冒着热气的蒸红糯米糕，貌漆就流口水，但是他毅然放弃了零食。当小伙伴们买玻璃球弹着玩的时候，作为孩子，他也想玩，但是他就一个人绕着学校滚他以前的旧铁环，玩得也挺高兴。就这样，每多攒 1 分钱就多一种高兴，好不容易攒到了 34 分。

下午 4 点，下课的铃声让貌漆激动不已。拜佛的时候刚刚说完“阿嘛”，都等不急说“丹得诶”他就站起来冲了出去。守门的和尚咚咚地敲着他的脑袋问到：“你又想提前溜？”貌漆不理睬他。在路上绊一跤，脚拇指都磕破了，貌漆都没感觉到。到了吴昂恰的棚子那，他就赶紧冲了进去。当看到那位戴着遮阳帽，穿着蓝色裤子，神气地坐在竹塌上仔细打量着雕像的大人物时，貌漆才赶紧停了下来，听到了他们的对话：

^⑦ “纳颇琼”是殖民时期印在硬币上的一种头像。

“怎么样师傅？你会按我说好的价钱给我，不是吗？你们这没有哪家配得上这个雕像，也不会有人买的。”

“是啊！如果是区长大人您要的话，白要我也给，但是我想再用4、5天把它加工一下，加工完了就给区长大人您送过去。”

听到这话，貌漆的五腹六脏几乎都要掉下来了，虽然心里有抢了雕像就跑的念头，但是一听到“区长”一词，貌漆就双腿发抖，哪还敢呢？区长腰间别着的左轮手枪似乎也知道了貌漆的心思，凶巴巴地瞪着貌漆。貌漆强忍着眼泪，最后看了一眼背对着自己的象牙公主雕像，走了出去。一条小路上传来了歌声：“那个黑皮肤的男孩，因爱我而哭泣，你哭也白哭，我妈妈不给你”，唱歌的人唱得心花怒放，但是貌漆却心如刀绞。

大概15天之后，人们看到一群头上顶着毛巾的女人^⑧和一个男人来到貌漆家干燥的院子里。一进门廊，一个披头散发，坐在墙角流泪的女人跑过去抱着男人的双腿哭喊到：“天呐！哥迎昂^⑨呀！你忍心看貌漆的样子吗？貌漆呀！妈妈的儿呀！妈妈要跟你去！呜……呜……”。吴昂恰向一动不动地坐在貌漆尸体旁的貌漆父亲问到：“怎么回事貌坡维？我去城里十四五天了，不知道发生了什么！我刚到家，还没来得及下坐就直接赶过来了”。貌漆的父亲说：“哥迎昂呀！这孩子是什么病也说不清楚，就是整天无精打采，神志不清，不吃不喝；有的时候他妈妈喂他粥，喝进去一小口，马上又吐出来了。我们以为是

^⑧ 在故事所处的时代，缅甸女性劳作时通常用头顶代替肩扛。她们通常在头上放一圈毛巾，再把需要携带的水罐、竹筐等物品放在毛巾上。因此有些乡村妇女头上经常顶着毛巾。

^⑨ 此处的“哥迎昂”就是吴昂恰。“哥迎”在缅甸语中是“小沙弥”的意思。在故事所处的年代，缅甸的男性在童年时期几乎都有出家当沙弥的经历，因此男性在与关系比较近的人讲话时，名字前面通常会加“哥迎”。

中邪了，请奥师父来看过了，也没什么用。这孩子好像是被什么事情折磨着，问他他也不说。昨天晚上他把他妈妈叫到身边，嘱咐他妈妈把他攒的 5 目^② 分钱布施给他的师父，之后还问了哥迎昂您的情况。他妈妈告诉他您去城里了，他沉默了很久，显得特别累，然后含含糊糊地说‘昂大伯骗人’，说着说着就咽气了”。说完，貌漆父亲用笼基的一角擦起了眼泪。吴昂恰陷入了沉思，似乎猜到了其中的缘由，脸色暗淡了下来。

在村子西边的牧场附近那颗大树的南端有一块坟场，现在人们还能在那看到一座孤零零的小坟，人们称它为“貌漆坟”或者是“吴昂坟”，但是谁也不知道哪个是对的。坟的东面拱券里有一对已经被放牛的孩子们弄坏的雕像，嵌入水泥的一小块石碑上刻着：“所求不得之苦”。我问我祖父是谁刻的，祖父说他们只知道是三年前去世的半路出家和尚吴安达写的。

选自《敏都温诗歌和译文集（1936）》

^② 目：緬文發音為“mu:”，此處為音譯。“目”是英國殖民統治時期緬甸貨幣單位名稱，一目等於八分之一緬幣。

ဘကြီးအောင် ညာတယ်

ရေးသူ- မင်းသုဝဏ်

“အရှေ့ကျောင်းသား သူတောင်းစား၊ လယ်ပေါ်ကျောင်းသား အကောင်းစား။ ကျောက်မီး သွေးမို့ မည်းသကို၊ တို့ကျောင်းသားမို့ ရဲသကို။ ဟေ့လာမောင်ရိုဝါး” ဟု အားရပါးရဆူညံစွာ အော်ဟစ်ပြေးလွှားလာကြသော ကလေးတစ်စုသည်ကား လယ်ပေါ် ဘုန်းကြီး ကျောင်းသားကလေးများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့ ကျောဘက် တင်းချ လယ်တစ်ကွက်လောက်အကွာတွင် ချည်လုံချည်ကို ပြာတာကွင်းသိုင်း၍ သင်တိုင်းအင်္ကျီကို လျော့ရိလျော့ရဲဝတ်လျက် ခေါင်းငိုက် စိုက်နှင့် တစ်လှမ်းချင်း လာနေသော မောင်ချစ်သည် ‘ဧဝံမေသုတံ ဧကံသမယံ’ဟု တတွတ်တွတ်ရွတ်လျက်ရှိ၏။ ဆေးတစ်အိုး ကျွမ်းလောက်အကြာတွင် အရှေ့သို့ လှမ်းကြည့် လိုက်ရာ ပန်းပုဆရာကြီး ဦးအောင်ချာ ကနားဖျင်းတဲ၌ ကျောင်းသားသူငယ်ချင်းများ ဝိုင်းအုံနေသည်ကို တွေ့ရလေ၏။ မိမိသည်လည်းအကြောင်းကို သိလိုသော ကြောင့် ပြေးသွားတိုးဝင် ကြည့်ရှုလေ၏။

ဦးအောင်ချာသည် ဆင်စွယ် မင်းသမီးရုပ်ကလေးတစ်ခုကို ထုလျက်ရှိ၏။ ထုလုပ်စဖြစ်၍ ရုပ်လုံးပေါ် ရုံမျှပင် ရှိသေးသော်လည်း အရုပ်ကလေးမှာ နွဲ့နောင်းဖြူဖွေး ချစ်စရာကလေး ဖြစ်ပေ၏။ အတန်ကြာသောအခါ မောင်ထွေး၊ မောင်ခွေး၊ ဖိုးစ၊ ဖိုးလှတို့တစ်စု ပြန်သွားလေ၏။ မောင်ချစ်ကား မြေကြီးပေါ်တွင် ဒူးထောက်၍ ကွပ်ပျစ်ခါးပန်းတွင် မေးတင်ပြီးလျှင် အငေးသားကြည့်လျက်ပင် ရှိသေး၏။

‘ဘကြီးအောင်၊ ဒီမင်းသမီးရုပ်ကလေးကို ဘယ်သူပေးဖို့ ထုနေတာလဲ ဟင်’ ဟု မျက်စိကလေး ပေကလတ်လုပ်၍ မေးလေ၏။ ဆောက်ပုတ်နှင့် ဆောက်ကလေးကို အသာချ၍ ဆောက်ပုံးထဲတွင် ဆေးလိပ်တို စမ်းနေသော ဦးအောင်ချာက ‘ငါ့တူ လိုချင် လို့လား၊ ငွေတစ်ကျပ်ယူခဲ့ရင် ဘကြီးပေးမယ် သိလား’

ဟု အမှတ်မဲ့ပြောလိုက်သောအခါ မျက်မှောင်ကြုတ်ရင်း ခေါင်းကုတ်လျက်
‘ငွေတစ်ကျပ် ဆိုတာ ဘယ်နှုန်းလဲ ဘကြီးအောင် ရဲ့ဟု မေးပြန်လေ၏။
ပန်းပုဆရာကြီးလည်း ဆေးလိပ်ကိုချ၍ လက်ဝါးနှစ်ဖက်ကို ထောင်ပြလျက်
‘ဆယ်ပြား ဆယ်ပြား ခြောက်ခါ၊ နောက်ပြီးတော့ လေးပြားထည့်၊ ပေါင်း
ခြောက်ဆယ့်နဲ့ လေးပြား၊ အဲသလောက်ကို တစ်ကျပ်ခေါ်တယ်၊ ကြားလား’ ဟု
ကလေး သူငယ်များကို ချစ်ခင်သော ဝါသနာရှိသည့်အတိုင်း စိတ်ရှည်လက်ရှည်
ခြေဟန်လက်ဟန်နှင့် ရှင်းလင်း ပြောပြလေ၏။ ‘ဖြင့် ပြားပေးရင် ကျွန်တော်
ဒီအရုပ်ကလေးကို တကယ်ပဲရမလား၊ နောက်တော့ မညာနဲ့နော် ဘကြီးအောင်’
ဟုပြောရင်း ရောင်ဆံမြိတ်ကလေးကို ချာချာလည်အောင် ပတ်ရစ်လျက် အိမ်ရှိရာသို့
ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ ခုန်ပေါက် ပြေးလွှားသွားလေ၏။

မောင်ချစ်သည် နေ့လယ်ချိန် ကျောင်းတွင် မုန့်ဝယ်စားဖို့ရန်
မိခင်ပေးလိုက်သော တစ်ပြား တစ်ပြားသော အသပြာကို မသုံးရက် မစွဲရက်ဘဲ
အင်္ကျီသင်ပုန်းခေါင်းတွင် အပေါက်ငယ်ဖောက်၍ စုထားသည်မှာ
ခြောက်ပြားမျှရလေ၏။ တစ်ထွာမျှကျယ်သော မိမိဝမ်းခေါင်း
သမုဒ္ဒရာအတွက်မူကား နေ့ဆွမ်းစား ကလတက်ခေါက်တွင် ဘုန်းတော်ကြီး
ဦးခေမာဝေသော ငှက်ပျောသီးတစ်လုံးနှင့် ကျေနပ်ဖူလုံလျက်ရှိလေ၏။

ဆင်စွယ်ရုပ်ကလေးသည် တစ်နေ့တခြား သားနားကြော့ရှင်း၍လာ၏။
သွားကလေးများ ပေါ်လူ မတတ်ရှိအောင် ပြုံးလိုက်ရန် ဟန်ပြင်နေသော အသွင်သည်
အိပ်ပျော်နေသော ညအချိန် တွင်ပင်လည်း မောင်ချစ်မျက်လုံးတွင်းမှ မထွက်။
ကြည့်ရပါများလေ အရုပ်ကလေးမှာ လှလာလေ၊ လိုချင်စိတ် ပွားလာလေဖြစ်ရကား
တစ်နေ့မှ တစ်ပြား တစ်ပြား စုရသည်ကို အလွန်ဖင့်လေး ကြန့်ကြာသည်ဟု
သိလာလေ၏။ ပိုက်ဆံရလွန်းလို၍ ဥပုသ်နေ့များကိုပင် စာသင်ရက်
ဖြစ်ပါစေတော့ဟု ဆုတောင်းမိ၏။ တစ်ပေါက်တစ်လမ်းက ဘယ်နည်းနှင့်
ပိုက်ဆံရအောင် ကြိုးစားရပါမည်နည်းဟု ကြံစည်ပြန်၏။

ထိုစဉ်အခါက ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းဖြစ်၍ ကျောက်တံ အလွန်ရှား၏။
မောင်ချစ်သည် အစ်ကိုကြီးကိုသစ်၏ ကျောက်သင်ပုန်းကွဲများကို
ညောင်ရေအိုးစင်မှယူ၍ ညဉ့်နက် သန်းခေါင်မရှောင် မှိုင်းတလူလူ ထွက်နေသော
ရေနံဆီမီးခွက်ကြီးကို ထွန်းညှိလျက် ချွန်ထက်သော ဖဲထီးသံချောင်းဖြင့်
ကျောက်တံတိုက်လေ၏။ ကျောက်တံရောင်း၍ ပိုက်ဆံ ခြောက်ပြားရ၏။
ကျောင်းသားကြီး ဖိုးတေက အနိုင်ကျင့်၍ မပေးဘဲထားသော အကြွေး
တစ်ပြားအတွက် တွေးမိတိုင်း ဆွေး၏။

တစ်ဆယ့်နှစ်ပြားမျှ ရလာသောအခါ အင်္ကျီသင်ပုန်းခေါင်းမှာ မဆံ့ပြီဖြစ်၍
နှစ်ဖက် ပိတ်ကြသောင်းဝါး တစ်ဆစ်တွင် ထိပ်ကအပေါက်ဖောက်ကာ ဝေလခေါင်း၊
ဂျောခေါင်း၊ နတ်ဘိုးချွန်း စသောတံဆိပ်အမျိုးမျိုး ခတ်နှိပ်သည့် ကြေးပြား တစ်ဆယ့်
နှစ်ပြားတိတိကို သွင်းလှောင် သိုမှီးထား လေ၏။ နှစ်ဆန်းတစ်ရက်နေ့က ဒွေးလေးညို
ချစ်စနိုး၍ပေးသည့်သူငယ်တော် မောင်ထွေးက အလိုက် နှစ်ပြားပေး၍
ပိုက်ဆံချင်းလဲစဉ်က မလဲရက်ဘဲ တွယ်တာခဲ့သည့် ထုံးအမှတ်နှင့် ဒေါင်းပိုက်ဆံ
ကလေး ကိုလည်း ဖျာအောက်မှ ထုတ်ယူ၍ ကြေးပြားအဖော်များရှိရာ
ကြေးတိုက်တွင်းသို့ သွတ်သွင်း လိုက်လေ ၏။ ကြေးပြားအရေအတွက်ကိုလည်း
ဝါးကြောတွင်စူးဖြင့်ခြစ်၍ မှတ်ထားလေ၏။ ‘ပဲဟင်း ချက်တဲ့နေ့ က တစ်ပြား၊
ဘကြီးထူး ကျွဲပျောက်တဲ့နေ့က တစ်ပြား’ စသည်ဖြင့် လက်ချောင်း ကလေးများကို
ချိုးကာ ချိုးကာ ပိုက်ဆံစာရင်း တွက်ရစစ်ရသည်မှာ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်၏။
ရေတံလျှောက်ထဲမှာ ထားရ ကောင်းနိုးနိုး၊ သင်္ဘောကြမ်းပေါ်တွင် ဝှက်ထားရလျှင်
လုံနိုးနိုးနှင့် ပိုက်ဆံဘူးနေရာကြပ် ပြောင်းရ သည်မှာလည်း အမောပင်ဖြစ်၏။
အရုပ်ကလေးကိုရလျှင် ထည့်ထားဖို့ရန် ထန်းရွက် ဖာချော ကလေးကို အမျိုးမျိုး
ပြုပြင်ဆင်ယင် မွမ်းမံရသည်မှာလည်း မအားပင် ဖြစ်လေ၏။

ဈေးသည်ဒေါ်ခါဥ၏ တောင်းနီထဲ၌ အငွေထောင်းထောင်းနှင့် ကောက်ဦး
ငချိပ်ပေါင်းကို မြင်ရသောအခါ သွားရည်ယိုမိ၏။ သို့ပါသော်လည်း ဝယ်မှရသော

သရေစာ တို့ကို သပိတ်မှောက်လေ၏။ သူငယ်တော်တို့ ဖန်ဒိုးဝယ်၍
ဂေါ်လီရိုက်သောအခါ ကလေးတို့ဘာဝ အများနည်းတူ ကစားလိုပါ သော်လည်း
မိမိတွင် ရှိရင်းစွဲစည်ပတ်သံခွေ အဟောင်းကြီးကို ကျောင်းဝိုင်းပတ်လည်တွင်
လှည့်ပတ် ရိုက်လျက် တစ်ယောက်ထီးတည်း ကျေနပ်တင်းတိမ်ရလေတော့၏။
သို့ဖြင့် တစ်ပြားတိုးလျှင် တစ်မျိုး ဝမ်းသာလျက် စုဆောင်းလာခဲ့ရာ
ပိုက်ဆံသုံးဆယ့်လေးပြား ပိုက်မိသော နေ့သို့ ရောက်လာလေသတည်း။

ညနေလေးနာရီ ကျောင်းလွတ် ခေါင်းလောင်းသံသည်
မောင်ချစ်၏နှလုံးသွေးကို နှိုးဆွ လိုက်လေ၏။ ဘုရားရှိခိုးဆုံးခါနီး “အာမ” ဟု
ဆိုမိလျှင်ပင် “ဘန္တေ” ကို မစောင့်နိုင်ဘဲထ၍ ပြေးလေရာ
အစောင့်ကိုရင်ကြီးတစ်ပါးက အရင်လိုရကောင်းလားဟူ၍ ထိပ်ကို ဂေါင်ဂေါင်မြည်
အောင် ထိုးလိုက်၏။ အမှုမထားမိ။ လမ်းတွင် ခလုတ်တိုက်၍ ခြေမကွဲသွား
သော်လည်း နာရမှန်းမသိ။ ဦးအောင်ချော ကနားဖျင်းနား ရောက်သောအခါ
အတင်းတိုးဝင် သွားလေ၏။ ဖော့ဦးထုပ်ကိုဆောင်း၊ ဘောင်းဘီအပြာကိုဝတ်လျက်
ကွပ်ပျစ်ထက်တွင် အခွံသားထိုင်ရင်း မင်းသမီးရုပ်ကလေးကို ဘယ်ပြန် ညာပြန်
ပယ်ပယ်နယ်နယ်ကိုင်တွယ် ကြည့်ရှုနေသော လူကြီးတစ်ယောက်ကို မြင်မှသာ
ကိုယ်ရှိန်သတ်၍ ပြောနေကြသော စကား ကို ကြားမိလေတော့၏။

‘ဘယ့်နှယ်လဲ ဆရာကြီးရဲ့၊ ကျုပ်ပြောတဲ့ အဖိုးနဲ့ပဲပေးလိုက်မယ် မဟုတ်လား။
ခင်ဗျားတို့ အရပ်မှာ ဒီအရုပ်ကလေးနဲ့ တန်တဲ့အိမ် တစ်အိမ်မှ မရှိပါဘူး၊
ဝယ်နိုင်မယ့်လူလည်းရှိမှာ မဟုတ်ပါဘူး’

‘မှန်ပါ။ ဝန်ထောက်မင်းဖို့ ဆိုရင်တော့ အလကားတောင်းလည်း ပေးရမှာပါပဲ။
နို့ပေမဲ့ အချောသတ်အမွမ်းတင်ဖို့ လေးငါးရက်လောက် ဆိုင်းစေချင်ပါတယ်။
ပြီးရင်ပြီးချင်း ဝန်ထောက်မင်းတို့ ဆီကိုလာပြီး ပို့ပါမယ်’

ထိုမျှကို ကြားရလျှင်ပင် မောင်ချစ်၏ အသည်းနှလုံး အူသိမ်အူမတို့သည် ကြွေကျမတတ် ဖြစ်လေ၏။ အရုပ်ကလေးကို အတင်းလု၍ ပြေးလိုသောစိတ် ပေါ်လာသော်လည်း ဝန်ထောက်မင်းဟု ကြားရရှိမှုနှင့်ပင် ရင် ဒူး တုန်နေရသော မောင်ချစ်မှာ အဘယ်သို့ ဝံ့ရဲပါအံ့နည်း။ ခါးကြားက ခြောက်လုံးပြူး သေနတ်သည်လည်း မောင်ချစ်၏ အကြံကို သိသည့်အလား မောင်ချစ်ဆီသို့ စိန်းစိန်း လှည့်၍ ခြောက်လှန့် မောင်းနှင်လေ၏။ ဝဲလာသော မျက်ရည်ကို အနိုင်နိုင်ထိန်း၍ မိမိဘက်သို့ ကျောခိုင်းနေသော ဆင်စွယ်ဒေဝီကလေးအား နောက်ဆုံးကြည့်ကြည့်လျက် ထွက်လာလေ၏။ လမ်းကြားငယ် တစ်ခုအတွင်းမှ ‘ဟိုကောင်ကလေး ညိုတိုတို၊ တို့ကို ကြိုက်လို့ငို၊ နင်ငိုပေမယ့် အလကား၊ တို့အမေက မပေးစား’ ဟု ထွက်ပေါ်လာသော တေးသံသည် တေးဆိုသူအား နှလုံးပွား ဖွယ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း မောင်ချစ်၏ နှလုံးသားကိုကား ဓားပါးနှင့် မွန်းလိုက်လေတော့သတည်း။

တစ်ဆယ့်ငါးရက်မျှ ကြာသောအခါ ခေါင်းထက်တွင် တဘက်ကိုယ်စီ တင်ထားသော မိန်းမကြီးတစ်စုနှင့် ယောက်ျားကြီးတစ်ယောက်တို့ မောင်ချစ်တို့၏ ခြောက်သွေ့သော ခြံကလေး အတွင်းသို့ ဝင်သွားသည်ကို မြင်ရပါသည်။ အိမ်ရှေ့ခွေးကတတ်ကို တက်မိလျှင်ပင် တိုင်ဖုံးနား၌ မျက်ရည်စက်လက် ဦးဆံဖားလျားနှင့် ထိုင်နေသော မိန်းမတစ်ဦးသည် ယောက်ျားကြီး၏ ခြေစုံကို ပြေးဖက်လျက် ‘အမယ်လေး ကိုရင်အောင်ရဲ့ မောင်ချစ် ဖြစ်ပုံတွေ မြင်ဝံ့သေးရဲ့လားရှင့်၊ မောင်ချစ်ရေ ... အမေသားကြီးရဲ့ အမေ လိုက်ခဲ့မယ် ကွယ်နော်၊ ဟီး ဟီး’ ဟု ဟစ်အော်ပြောဆို ငိုကြွေးမြည်တမ်းလေ၏။ ဦးအောင်ချာလည်း မောင်ချစ်အလောင်းနားတွင် မလှုပ်မယှက်ထိုင်နေသော မောင်ချစ်ဖခင်အား ‘ဘယ့်နှယ် ဖြစ်ရတာလဲ မောင်ဖိုးငွေရဲ့ ကိုရင်လည်း မြို့တက်သွားတာ ဆယ့်လေးငါးရက် ကြာသွားလို့ ဘာသတင်းမှ မကြားမိဘူး၊ အခုပြန်ရောက်ရောက်ချင်းပဲ အိမ်မှာ ထိုင်တောင်မထိုင်ခဲ့ဘဲ ပြေးလာခဲ့တာပဲကွယ်’

ဟု ပြောလေ၏။ ‘ကိုရင်ရယ်၊ ဘာရောဂါရယ်လို့လဲ မပြောတတ်ပါဘူး။ တမိုင်မိုင် တတွေတွေနဲ့ ထမင်းမစား ဟင်းမစား၊ တစ်ခါတလေ သူ့အမေကျွေးလို့ ဆန်ပြုတ်ကလေးတစ်ခွန်းလောက် ဝင်သွားပေမယ့် ချက်ချင်းအန်ပစ်လိုက်တာပဲ။ ပယောဂ ဆိုလို့ ဆရာဩ ခေါ်ပြပါလည်း ဘာမှမထူးခြားပါဘူး။ ကလေးကို ညှဉ်းဆဲသလိုသာ ဖြစ်နေတာပဲ။ မေးလို့လည်း မပြောဘူး။ မနေ့ညကတော့ သူ့အမေကိုခေါ် ပြီး သူ့စုထားတဲ့ ပိုက်ဆံငါးမူးနှစ်ပြားကို သူ့ဆရာတော်လှူလိုက်ပါလို့ မှာပြီးတော့ ကိုရင်အောင်ကိုမေးတာပဲ။ မြို့သွားတယ်လို့ပြောတော့ အတန်ကြာကြာ ဘာမျှမပြောဘဲမောနေပြီး “ဘကြီးအောင် ညာတယ်” လို့ မပီတပီပြောရင်း အသက်ပျောက်သွားတာပဲ’ ဟု ပြော၍ လုံချည်စဖြင့် မျက်ရည်သုတ်လေ၏။ ဦးအောင်ချာလည်း စဉ်းစား၍ အကြောင်းရင်းကို ရိပ်မိသောအခါ မျက်နှာညှိုးငယ်၍ သွားလေတော့သတည်း။

ယခုအခါတွင်ကား ရွာကလေးအနောက်ဘက် နွားစားကျက်အနီး ထိန်ပင်ကြီး တောင်ယွန်းရှိ သီချိုင်းကုန်းထက်တွင် ထီးတည်းသော အုတ်ဂူကလေးတစ်ခုကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ “အချစ်ဂူ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မောင်ချစ် ဂူ” ဟူ၍လည်းကောင်း အမည် နှစ်မျိုးဖြင့် ခေါ်ကြရာ မည်သည်ကို အမှန်ဟူ၍ မပြောနိုင်ပါ။ ဂူကလေး၏ အရှေ့မျက်နှာ လိုက်ပေါက်ကလေးထဲတွင် ကျွဲကျောင်းသား၊ နွား ကျောင်းသားတို့၏ လက်ချက်ကြောင့် ကျိုးပဲ့ပျက်စီးနေသော အရုပ်ကလေးတစ်စုံကို တွေ့နိုင်ပါ သေးသည်။ လိုက်ဝအင်္ဂါတေတွင် သွင်းနှံထားသော ကျောက်ပြားငယ်ထက်တွင်ကား “လို၍မရသော ဆင်းရဲ” ဟု စာတန်း ထိုးထားပါသည်။ ကျွန်တော်၏ဘိုးအေအား မေးမြန်းကြည့်ရာ သုံးနှစ်လောက်က ပျံတော်မူ သွားသော တောထွက်ကြီး ဦးကုန္ဒ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု သာမန်မျှသာ သိရပါသတည်း။

မင်းသုဝဏ်၏ကဗျာစုနှင့်အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်များ (၁၉၃၆) စာအုပ်မှ
“ဘကြီးအောင်ညာတယ်” ဝတ္ထုကိုဖော်ပြသည်။

UNCLE AUNG –YOU ARE A HUMBUG

Translated by KM

—Provided by Myanmar Embassy in Beijing

“Ahshay Kyaung boys their food have to beg, Lai-Baw Kyaung boys on the best of food are fed. Coal’s as black as black can be, and our boys are as brave as brave can be. Now, one and all together _ Wah”. Those little urchins who raced about and raised this raucous cry were pupils of the Lai-Baw Monastery. And Maung Chit who followed behind them from a distance as far removed as a paddy-field on which a basketful of paddy-seeds can be sown, had his “longyi” carried about his shoulder, just like a peon wearing a “Sash”, wearing his frock very loosely and with bowed head counting, as it were, his paces was reciting incessantly, “E wun may thu-tan eken thamayan.” About the time that it takes a tobacco pipeful to burn out, he happened to look towards the East and saw, clustered under the ivory-carver U Aung Gya’s shed his friends and class-mates. Curiosity prompted him to rush forward and push his way in to see what was happening.

U Aung Gya was engaged in the task of carving out of a piece of ivory the statuette of a princess. Having just begun, the form of the statuette was vaguely visible but it was daintily white and adorable. After a while, Maung Htwe, Maung Khway, Po Sa, Po Hla rose up and went away. But Maung Chit kneeling on the ground with his chin resting on the edge of the platform remained gazing.

He ventured with blinking eyes, “Uncle Aung, for whom are you making this statuette?” And U Aung Gya who was busily fumbling for his cheroot-stump in his tool chest after gently laying aside his mallet and chisel, drawled out, “What, nephew mine, do you want it? Uncle will let you have it for a kyat. Understand?” With

a thinking countenance and scratching his head, he hazarded, "Uncle Aung, how many pyas are there in a kyat?" The ivory-carver laid down his cheroot-stump, and holding up both the palms of his hands together and as one fond of children and having a long temper, he demonstrated with gestures, "Tenpyas, ten pyas, six times and then four pyas, altogether sixty-four pyas. So much is called one kyat." The whilst the youngster said, "Am I really going to get this statuette if I pay 64 pyas? Don't humbug me afterwards, Uncle Aung," he twisted and whirled his top-knot, and romped back merrily towards his house.

Maung Chit, not having the heart to spend the glorious fortune of the one pyas that his mother gave him to buy and eat the sweetmeat at the mid-day school-hour, gathered these up in the folds of his long frock through a hole he had made in it and had thus collected the glorious sum of six-pyas. For his ocean of a stomach which measures but one span in length was satisfied, contented and replete with the single plantain that Pondawgyi U Khema distributed to the pupils what time the hollowed-wooden gong sounded for the fore-noon meal of the *pongyis*.

Day by day, the ivory statuette became distinctly more and more beautiful and the form that prepared to smile even to the extent of almost exposing the teeth, would not wander away from his eyes even during Maung Chit's hour of sleep at night. The more he looked at the statuette the more beautiful it became and the more grew the desire (in him) to gain possession of it. And that being so, there dawned on him the realisation that the process of saving up one pyas per day was a tardy one. In his eagerness to get more and more pyas he even prayed that the Sabbath-days (which were holidays) might be school-days. He bethought to himself as to how by other ways and means he could earn money.

Those were the days of the Great War and slate-pencils were a scarcity. And Maung Chit unmindful of midnight or of darkness drear, removed from the sacred flower-pot stand, the broken slates of

his elder brother Ko Thit and lighting the smoking kerosene oil lamp manufactured slate-pencils with the aid of a pointed steel umbrella-rib. And selling these slate-pencils he acquired as much as six pyas. And he recollected with a pang of sorrow every time he recalled how that senior pupil Po Tay still refrained from settling his due of one pya.

When the sum of twelve pyas had been acquired and the fold of the frock could no longer contain them he stowed them away in a hollow piece of bamboo perforated at one end, such coins as bore the effigy of the head of Wayla (King Edward) Gyawt (King George) and “Nat Po Choon” etc. He also placed in the copper-castle along with its copper-companions after removing from its place under the mat the *chunam*-marked peacock pya that Auntie Nyo presented to him as a token of love on New Year day and to which he had clung without exchanging for the two pyas offered by friend Maung Htwe. The amount of the coins he marked with a bodkin on the bamboo. For as long as the days lasted his little fingers were busy making accounts of the pyas he had saved and auditing them_ “That day the peas-curry was cooked_ one pya; the day on which Uncle Htu lost his cattle_ one pya” and so on. Tired was he also a-weighing in his mind as to whether the treasure should be kept hidden in the rain-trough or whether on the bamboo shelf across the tie beam. Nor was he at rest trying to adorn and shapen the palm-leaf box in which to deposit the statuette once he had gained possession of it.

The sight of the steaming sticky-rice in the red-basket of the hawker Daw Kha U made his mouth water, but he had “boycotted” all such refectations as can only be had by purchase. When his comrades bought glass-marbles and played with them, though, child-like as others, he wished to join with them, he had to be contented trundling, all by himself, around the monastery the old cask-hoop that was his own. Thus, a new joy added to the increase in every pya, came a day when he had collected thirty-four pyas.

The four o'clock bell that announced the breaking-up of the school unsettled Maung Chit's heart. What time the evening prayers were being concluded as soon as he had said the word "ah-mah" he stood up and tried to rush off without repeating the word "Bhante" and an elderly Novice rapped his head with the knuckles, so that it sounded "gaung, gaung" as a caution against his being too much in a hurry to get away. He cared not, nor felt he the pain when on the road his foot struck against an obstacle and his big-toe nail was split into twain. He rushed pell-mell into U Aung Gya's shed, and composed himself together only when he saw a pith-helmet tooped, blue trousered person sitting in all dignity on the platform handling the statuette turning it this way and that, as if he had the sole possession of it. It was only then that he heard the conversation carried on between the two: _

"How's that Sayagyi? You will let it go at the price I mention? There's not a single house in your place that's fitting enough to have a statuette like this. Nor is there anybody who can afford to buy this."

"Yes, Sir. If it is for you, Wundaukmin, it may even have to be given away for nothing. But I want you to wait four or five days to polish and finish it up. As soon as that is done, I will bring it to Wundaukmin."

Hearing even so much, Maung Chit felt as if his heart and lungs and entrails were falling off. He had a mind to snatch the statuette and run away, but how could he, who but hearing the words "Wundaukmin" had all his knees a-trembling.

The revolver on the waist, as if it were aware of Maung Chit's intentions, turned and fixed its gaze on him, driving him away with a threat. With the greatest of difficulty he restrained the tears that welled into his eyes and with a last fond farewell look at the statuette with its back turned on him, made his departure. Passing down a by-lane he heard someone singing, "That little fellow brownish, crying because he loves us. Your tears availeth naught, for our mother will

never allow us to get married.” The song might have pleased the heart of him who sang it, but it gashed into Maung Chit’s heart.

Fifteen days later was seen a group of old ladies each with a folded shawl over the head accompanied by a man entering into the dreary compound of the house occupied by Maung Chit. As soon as they had reached the top of the landing, a lady with dishevelled hair seated near the wall, embraced the legs of the man, crying aloud, “Ah-me-lai, Koyin Aung, can you bear the sight of what had happened to Maung Chit? O Maung Chit, mother’s darling, mother is coming along with you too. Ahi-Ahi” U Aung Gya, addressing himself to Maung Chit’s father seated, without any movement, near the lifeless body of Maung Chit, said “Why, whatever has happened, Ko Po Ngwe? I went up to town and I was away four, five or ten days and so I’ve heard nothing. As soon as I got back I came on straight-away here without even sitting down at home.” And wiping away his tear with the corner of his longyi, Maung Chit’s father gave the answer “My dear Koyin, I do not know what his disease was. He was all the time sad and pining, refusing to eat rice and curry. At times when his mother fed him on boiled-rice as soon as a spoonful had got into his mouth he threw that out at once. Someone said that he was bewitched and when we sent for Saya Aw there was no change in his condition. It was as if we were ill-treating the child. He did not reply to our questions. Last night, however he called his mother and begged of her to give away an offering the fivemuus and two pyas that he had saved to his Sayadaw (Abbot). And directly after that he asked for you. Koyin Aung. When he was told that you had left for the town, he remained silent for some time and gasping incoherently “Uncle Aung’s a humbug he breathed his last.” U Aung Gya thinking awhile and realising what had happened” his face fell.

In the grave-yard on the southern side of where the coffeewort tree stands in the grazing-ground on the west of the village, one can see a lonely brick-work tomb. This is known as “Ah-Chit” tomb or “Maung Chit tomb,” but one cannot say which is correct. In a niche on the eastern side of the tomb, there can still be seen a statuette

disfigured by the irreverent hands of bullock tenders and buffalo herds and on a marble slab fixed into cement were inscribed the words "*The misery of desires unfulfilled.*" Enquiring from my grand-father I casually learnt that this is the handi-work of U Aindra who became pongyi later in life and who died three years ago.

“UNCLE AUNG -YOU ARE A HUMBUG”

MINTHUNWUN: A Selection of
his poems with English
Translations, 1936